

Splav!

sobotecký pravidelný lehce avantgardní věstník

Jak se nám to rozbíhá...

Tak jak se Vám tu letos líbí? Myslím, že tahle otázka už je skoro na místě. Přece jen nám uběhly dva dny, tedy aspoň ten druhý už pro takřka všechny byl dnem plnohodnotným, počínajícím snídaní a s rytmem odměřeným pevným programem. Také se snad do konce víkendu sjeli všichni účastníci; redakci už chybí jen pouhý jeden člen! V ruce držíte třetí číslo, které na sobě nemá, na rozdíl od minulého ročníku, žádné tygří proužky, za což jsme všem tiskařským šotkům velice vděční. Jediná překážka, která se nám zatím postavila do cesty, byl výpadek proudu v půlce Sobotky hned první noc – ale na přípravě časopisu se nakonec nepodepsala, akorát my jsme šli spát o pár hodin dříve. Doufejme, že nás štěstí neopustí.

Když se ohlédnou za doposud otištěnými články, napadá mě další rozdíl mezi tímto a loňským ročníkem: zatím nám nikdo nemůže říct, že „málo pícháme“. Nemyslím ani tak na vtipné poslední stránky Splav!u, jako spíš na vesměs negativní recenze, které se nacházejí uvnitř. Nejdřív se nelíbí Budžes, protože je to idylka, pak zase idylka, asi proto, že je z Brooklynu. Otiskujeme už druhou z dobových recenzí na dílo Fráni Šrámka, které také nejsou vždy pochvalné, nabízíme Vám upoutávky na jedovaté rostlinky, které jsou v Sobotce k nalezení, a dnes dokonce pálíme do vlastních řad! Však už se nám také dostalo kritiky, ať už v podobě zde otištěné reakce, anebo jen náhodně odposlechnutých poznámek. Nikdo nás sice nemůže obvinít ze zaujatosti – letos se nám prostě nelíbí skoro nic – ale bylo by to přece mnohem hezčí, kdybyste si mohli ke své ranní kávě přechít, jak skvělé programy jste včera viděli, a mohli spolu s recenzenty uznale pokývat hlavou nad dovednostmi umělců. Nebo snad ne?

Podle mne tomu tak není. Vždyť právě ve sporu s někým jiným si člověk nejspíše utvoří vlastní názor a najde pro něj argumenty. Takže například to, že reakce našeho redaktora na kritiku jeho recenze není tak úplně přívětivá, neberte tak, že bychom o další reakce nestáli, protože stejně víme nejlépe, jak se věci mají! Naopak – pište nám co nejčastěji, ať už se Vám to, co děláme, líbí, anebo právě nelíbí. Protože je víc než pravděpodobné, že my budeme píchat dál...

Vít Prokopius

Ptáme se účastníků festivalu

Na co se letos v rámci Šrámkovy Sobotky těšíte nejvíce?

Jarmila Miklová:

Na divadlo z Mladé Boleslavi a na všechny přátele, kteří sem jezdí. Vždycky se těšíme na setkání s doktorem Samšiňákem.

Alena Ryšanová:

Já sem jezdím čtyřicet let určitě, poctivě počítaných. Sobotka má naprosto neopakovatelné kouzlo a já se vždycky nejvíc těším na setkání s přáteli, se kterými se tady potkávám už těch čtyřicet let. Je to přátelství z roku na rok, ale léta trvajících.

Jana Köhlerová:

Na setkání s přáteli a samozřejmě téměř na všechna divadelní představení, na vernisáže a potom na záverečné programy, hlavně na studentskou dílnu.

Jiřina Bártová:

Na koncert duchovní hudby, ten je vždycky nejlepší.

Jarmila Opravilová:

Přijela jsem z Moravy, z Kroměřížska. Poprvé jsem byla na Sobotce před pěta-, sedmadvaceti lety, takže už tady patřím k inventáři (*smích*). Sobotka je pro mě taková zásobárna zážitků na celý další rok, protože je tady spousta kultury a spousta osobností, které my, „moravští venkované“, nemáme možnost jinde zhlédnout, nebo se s nimi dokonce setkat osobně. Takže já se na Sobotku těším jako na celek, protože Sobotka má svoji atmosféru – a ta je nenahraditelná.

Jana Křenková:

Já mám ráda večer fakult. Těším se tady letos na spoustu věcí, přečetla jsem si program, ale na večer fakult se zase těším nejvíc.

Ptala se Kateřina Veselovská

PROGRAM

9.00 ŠRÁMKŮV DŮM
Zahájení dětské dílny

9.00 SPOŘITELNA
**Dvě království, aneb láska a tělesnost
v Šrámkově dramatu**
Mgr. Petr Christov, Ph.D. – přednáška

11.00 SPOŘITELNA
Prezentace Knihovničky Českého ráje
Jiří Hraše: Život a dílo manželů Hejnových, uvádí Jan Bílek

13.30 KNIHOVNA
Autorské čtení – Petr Nikl

15.00 SPOŘITELNA
Prezentace nakladatelství Baobab a Meander

15.30 ŠRÁMKŮV DŮM
Vzpomínka na Šárku Štembergovou
Šárezband

16.00 ŠRÁMKŮV DŮM
Fráňa Šrámek: Oklamal
Poslech rozhlasové hry, r. Hana Kofránková

17.00 ZAHRADA ŠRÁMKOVA DOMU
Autorské čtení – J. H. Krchovský

19.30 SPOŘITELNA
Jiří Seydler, Jiří Šlupka Svěrák: Mississippi Blues Ben
Východočeské divadlo Pardubice, r. Jiří Seydler

22.00 ZAHRADA ŠRÁMKOVA DOMU
Listování: Denis Leary – Rakovinu nevy léčíš

22.00 MĚSTSKÉ DIVADLO
Hamlet
Filmový klub

JÍDELNÍČEK

Snídaně: Paštika, sýr, máslo, rohlík, čaj
Oběd: Frankfurtská polévka
Přírodní vepřový závitek, dušená rýže
Večeře: Halušky s uzeným masem, zelí dušené

Dramatikův stud

Karel Čapek

In: *O umění a kultuře III.* Praha, Československý spisovatel 1986, s. 13–15. Původně Lidové noviny 1926.

Mohl bych ledacos povídat o hrách Fráni Šrámka; to, co chci nyní říci, není snad to hlavní, ale je to zrovna to, čemu bychom se od něho měli nejvíc učit. Je to neobyčejný – řekl bych přímo útlocit; ale aby se nám nikdo nesmál, nazveme to raději stud. Stud před sebou, stud před diváky; stud nitra, které se strašlivě brání tomu, nějak se odhalit, a dokonce se nadýmat svým obnažením. Šrámek čili jeho figury jsou obdařeny těžkou a nesmírně složitou kletbou senzitivnosti; jsou upředeny ze zatraceně citlivých vláken, kterým se říká nervy a tepny a které reagují na nesčíslné podněty s živostí zároveň bolestnou i živočišnou. Nuže, jejich zvláštní vtip není v této podivně bohaté a vzrúšené citlivosti, nýbrž v tom, že se za ni stydí, že ji v sobě vši mocí zapírají a jaksi polykají v ustavičném, skoro podrážděném střehu, aby se příliš neprozradily. Tito příliš citliví lidé se mají po čertech na pozoru; není jim ani na okamžik dovoleno, aby, jak se říká, pustili hubu na procházku, aby vytroubili světu, jak tuze milují, aby si požalovali, že se cítí opuštěni nebo zklamáni, aby bez ostychu ulevili své potřebě, jež se jmenuje dát citům průchod. Kdyby Fráňa Šrámek napsal *Hamleta*, ručím za to, že by ho nepustil k řeči ani jediným monologem. Jeho Hamlet by snad zamumlal nad lebkou šaškovou „chudáček Yorick“, ale pak už by se zastyděl, že tak projevil svou slabost a útlost, a pokusil by se potrestat se za to nějakou ironií na vlastní účet. Jeho Hamlet by si z hloubi srdce myslel „být, či nebýt“, ale neřekl by to, i kdybyste to z něho chtěli vytáhnout párem koní; jen by se mu to zachvělo v hlase, když by řekl něco schválně drsného a vlastně zoufale zamilovaného k své Ofelii. Ani Ofelie by nezešílela a stěží byste ji slyšeli zaplakat; tak by se styděla za přemíru lásky a bolesti, jež ji drtí. Šrámkův Othello by nezaškrtil Desdemonu, nýbrž by zaškrtil jen výkřik zoufalství nebo vzdech, kterým by si chtělo ulevit jeho chlapské a poplašené srdce; ale přísambůh, byl by tak dalece rytířským mužem, že by se zběsile přemáhal, aby jen dechem zkazil život Desdemonin. Tito lidé mlčí o svém nejvniternějším; jsou plni ostychu projevit, co v sobě prokusují a prožívají, a protože na jevišti je přece jen nutno mluvit, zmiňují se sami o sobě stěží na půl úst a ještě to honem zamlouvají. Tady jsme stejně daleko od krasořečných tirád hrdinů a heroin jako od patologické upřímnosti, se kterou vyhrnují svá nitra i s vnitřnostmi osoby her modernějších. Rozuměj nám na půl slova, člověče naslouchající; život se svým nebem i peklem nemluví velkými slovy ani velkými symboly, nýbrž tichým a zajíklým hlasem živého lidského soukromí.

To tedy je lekce Šrámka dramatika: člověče divadelní, povídej co nejméně; když už staviš své postavy před tolik lidí, nesvlékej je do naha, abys ukazoval jejich rány a bídu. Vše lidské se projevuje skoro nechtíc, bezděčně a mimochodem; co víš o lidech, nepoznal jsi z jejich dlouhých a hlasitých zповědí, nýbrž z mimovolných slovíček, která tu a tam utrousili a ze kterých jsi uhodl jejich tajemství. V tom zajisté jest zvláštní něžnost a uctivost k člověku: neukazuješ raněného a bolestného člověka auditoriu zvědavců, nýbrž nakláníš se nad jeho ložem, ponechávaje mu šetrně, co ti sám poví. Kupidivu, že i tak se dozvíš všeho, úryvkovitě sice, ale zato se zvláštní, skoro delikátní přesností; neboť jen bezděčné není lež. Býváme trochu primitivové, když vstupujeme na prkna; podáváme věci po lo-

patě a zacházíme i se svými figurami, i s diváky jako s nedovtipnými hlupáky, jimž je nutno vše vykládat přímo dryáčnický, jako když se vyvolává zboží na trhu. Fráňa Šrámek přinesl do českého dramatu veliké technické zjemnění, jehož jest se nám držeti pro dramatické řemeslo i dramatické umění.

Nostalgické návraty ke Šrámkovi a do Maghrebu

Rozhovor s PhDr. Petrem Christovem, Ph.D.

Téma tvého příspěvku zahrnuje název Šrámkova pozapomenutého minidramatu *Dvě království*. Proč právě tento „dějeprostý kus líčící duševní pochody dvou mladých lidí po první noci“? Připadá ti signifikantní? Čím?

Přiznávám, že je to taková malá úlitba mé oblíbené, byť – jak sama uvádíš a cituješ z jisté recenze – dějeprosté Šrámkově hříčce. Přes veškerou rozpornost onoho dramátka ho považuji za inspirativní ukázkou čehosi, co bychom mohli nazývat lyrickým dramatem. A v souvislosti s letošním tématem Šrámkovy Sobotky se mi zdálo příznačné spojit ona *Dvě království* s poetikou léta a fyzičností těla...

Kdy ses vlastně poprvé setkal se Šrámkem a jak se od té doby změnil tvůj postoj k jeho dílu?

První setkání si, upřímně řečeno, nepamatuji, ale tuším, že to bylo v rámci školní četby, kdy jsem nahlédl do některých Šrámkových veršů. Od té doby se ale změnilo mnohé a také díky mým osobním aktivním účastem na Šrámkově Sobotce i na Šrámkově Písku se mi četba jeho textů stala něčím, co ve mně vzbuzuje mnohdy zasunuté vzpomínky a emoce.

Kterého období Šrámkovy tvorby si ceníš nejvíce – nejen jako divadelní teoretik, ale i jako běžný čtenář? Proč?

Rozhodně nejsem ten správný šrámkovec a odborník na české drama, ale čtu Šrámka rád. A nejvíc asi právě ony texty, ve kterých se ozývá nutkavé volání probouzející se tělesnosti ve spojení s těžko popsitelnou atmosférou přírody (či snad přímo Léta?) – mám tedy na mysli především romány jako *Stříbrný vítr* či *Tělo*, nebo hry jako *Měsíc nad řekou*, *Léto*, *Červen* (a nebo třeba i ona dějeprostá juvenilní *Dvě království*).

Nedávno jsi byl jmenován vedoucím Katedry divadelní vědy FF UK. Zajímalo by mě tedy, jak se dnes přednáší Šrámek a české lyrické drama první poloviny 20. století vůbec. Mají dnešní studenti i přednášející o tuto látku zájem, nebo je to téma okrajové? Jaká budoucnost tuto problematiku podle tebe čeká?

To se neptáš zcela toho pravého... Jak se toto téma učí... Já vím toliko, že by bylo záhodno je studentům předkládat především v souvislostech s další tehdejší literární a dramatickou produkcí (tuzemskou i světovou). Já jsem se s dramatikou Fráni Šrámka setkal při svém brněnském studiu teatrologie u prof. Bořivoje Srby, díky němuž jsem mohl poznat nejen Šrámka, ale také jeho soupeřníky, například impozantního Jiřího Mahena. Ti dva jsou si, dle mého soudu, v něčem obzvláště blízcí. A ani na jednoho nelze zapomínat...

Ty sám se ve své odborné praxi zabýváš mimo jiné překlady maghrebské frankofonní prózy. Čím je literatura této africké oblasti tak pozoruhodná?

To jsi připomněla mou velmi oblíbenou literární oblast... Maghrebská literatura – tedy literatura marocká, alžírská či tuniská – představuje podivnou směsici kultury evropské (především pak přirozeně francouzské) a oné původní arabské. Měl jsem dokonce příležitost se seznámit s tvorbou ženských autorek z této oblasti, což mi odhalilo i její další specifika – není to jen literatura lyricky laděná, vycházející z linie specifického arabského vyprávění, silně se v ní ozývá touha po ženské emancipaci v kultuře, která ženám není příliš přátelská. A navíc se většina autorů (či autorek) zpravidla pohybuje na hranici mezi oběma světy – mezi rodným Maghrebem a domovskou Francií. Velká část jejich psaní je pak nesena tématikou nostalgických návratů, či – jak zní název jedné z povídek autorky Assii Djebar – návratů bez návratu...

Africké drama a literatura vůbec jsou jedním z témat, která ve výuce FF UK absentují, a to nejen na Katedře divadelní vědy. Afrikanistika jako obor zanikla, respektive byla sloučena s etnologií. Máš v plánu zařadit do výuky nějaké přednášky z této oblasti?

To je velice komplikovaná otázka – africká dramatika je téma obrovské a lákavé. Bohudík se nedá říct, že by bylo českému čtenáři naprosto neznámé – existují překlady nejednoho afrického textu pro divadlo a někteří afričtí autoři se do Česka pravidelně vrací a účastní se různých festivalů, a dokonce vedou dílny pro mladé. A mám-li odpovědět konkrétně a stručně, pak stačí, abych naznačil, že je do studijního plánu zařazena přednáška o africkém dramatu a také praktický divadelní seminář, pracovně nazvaný *Dílna divadelní tvorby – africké texty v praxi...*

Je možné, že se jednoho dne dočkáme třeba přednášky „Dvě království – Fráňa Šrámek a autoři maghrebské prózy“, nebo jsou kulturní podmínky pro toto srovnání příliš odlišné?

To bychom se asi pohybovali ve dvou odlišných královstvích... Spíše bychom mohli uvažovat o společném tématu Fráňa Šrámek a frankofonní lyrická erotika v románové a povídkové tvorbě...

Kateřina Veselovská

Uražené hlavy

Jelikož se mi letos poštěstilo účastnit se Šrámkovy Sobotky teprve poprvé, nevím, je-li zde tradicí pojímat slavnostní zahájení jako pásmo estrádních čísel, nebo jestli je to jen letošní specialitou. Ať tak či onak, jsem z dnešního dopoledne poněkud rozpačitá. Musím uznat, že díky sehranosti a improvizacním schopnostech „beztělých“ moderátorů Aleny Novákové a Jana Smolky a celkově odlehčené formě mělo zahájení rychlý spád a rozhodně nenudílo. Někdy jsem se ale, bohužel, nemohla zbavit pocitu, že jsem v pořadu z TV Nova a ne na festivalu českého jazyka. Takto jsem si připadala například při odměňování účastnic, které za sebou mají nejvíce ročníků Sobotky. Dámám bylo nejprve umožněno setkat se se Šrámkem „osobně“ tím, že byla před nimi odhalena jeho fotografie v životní velikosti, poté se mohly „stát mistrem samotným“ – fotografii byla vyražena hlava a dámy byly poté vyfotografovány ve Šrámkově těle.

Třešničkou na dortu trapnosti byla podle mě šlehačka na Šrámkově bustě. Možná jsem zbytečně konzervativní a chybí mi smysl

pro humor, ale tento závěr mi přišel pokleslý, nedůstojný a prvoplánový. Možná měla šlehačka na mistrově hlavě hlubší význam, já jsem ho ale skutečně neviděla.

Abych jen nekritizovala, musím vyzdvihnout skvělý hudební doprovod Jiřího Šlupky Svěráka a „nedobrovolnou“ recitační vložku v podání nových lektorů – Ilony Vašíčkové a Radima Šípa, kteří se nenechali zaskočit zákeřným úkolem přednést společně báseň, kterou viděli poprvé v životě, a prokázali, že jsou lidmi na správném místě.

Kateřina Pínová

Poetické odpoledne

První červencové odpoledne bylo pro účastníky 51. Šrámkovy Sobotky jednak vskutku poetické, jednak lehce poetistické. Návštěvníci měli možnost zažít vernisáž výstavy grafik Aleny Antonové včetně setkání s autorkou, předčasnou gratulaci k narozeninám doktora Samšiňáka včetně zpěvu sobotecké „hymny“ a také tradiční „výpravu“ ke Šrámkovu hrobu včetně recitace za doprovodu příčné flétny. Důstojného uctění památky se tentokrát dočkal nejen Mistr, ale také Jaroslav Šimůnek, dlouholetý organizátor Šrámkovy Sobotky, který zemřel právě před deseti lety.

Veselejší součástí poetického odpoledne se stal kabaret Proměny, o kterém se dočtete níže.

Jak se z páva stane kráva? Těžko – ale někdy se to stává!

Poetický kabaret na motivy textů Jiřího Dědečka, který přivezlo Studio Emy Zámečnickové při Divadle Jesličky Hradec Králové, byl avizován jako inscenace určená primárně dětem. Publikum na zahradě Šolcova statku tvořili převážně zástupci starší (a nejstarší) generace. Většina z nich se ale – bez ohledu na věk – výborně bavila.

Volba kabaretního formátu se ukázala být pro zpracování Dědečkových říkanek vhodnou, až kongeniální. Básničky totiž díky ní nezůstaly viset „ve vzduchoprázdnu“ jako jednotlivé (byť i samy o sobě vtipné) hříčky, ale hereckou akcí jim byl vytvořen volný kontext, neustále se proměňující. Ostatně, už název kabaretu – tedy Proměny – přesně odpovídal tomu, co jsem viděla. A nebyly to proměny

ledajaké: vtipné, chytré, nenásilné, plynulé. Přitom stačilo pár jednoduchých rekvizit, většinou pouze součástí oděvů. A tak se z ponožky stal had (tedy pardon – vlastně žížala!), ze šály zebří pruhy, s pomocí čepice se zrodil čuník...

Za okamžik se tedy „ze lva stala želva“ a z přítomných dospělých i starců malé děti, které byly strženy entuziasmem herců a dychtivě sledovaly kabaret až do konce. Snad bylo nejen mně, ale i jim líto, že je ten krátký čas Proměn – tedy chytrého divadla, které bystrí mozek a probouzí fantazii – už u konce.

Kateřina Veselovská

Koncert duchovní hudby

Ti, kteří vyslechli nedělní koncert duchovní hudby v chrámu sv. Máří Magdaleny, vědí, o co se připravili ti, kteří před koncertem dali přednost procházce nebo jiným radovánkám. Účinkující Daniela Demuthová (mezzosoprán), Jan Valta (housle) a Daniela Valtová Kosinová (varhany) připravili posluchačům neobvyčejný hudební zážitek. Zvláště zdařilý interpretační výkon předvedla Daniela Demuthová, jejíž hlas, pohybující se mezi altem a mezzosopránem, je příjemný, kulatý a otevřený, bez romantických operních „manýr“, jako je vibrato. O univerzálnosti jejího hlasu svědčí to, že k přednesu si vybírá nejen barokní oratorní a kantátové skladby, jež si návštěvníci měli možnost vychutnat, ale i lidové písně.

Z bohatého programu, na němž se vyskytla tato jména: J. S. Bach, A. Vivaldi, T. A. Vitali, W. A. Mozart, F. Mendelssohn-Bartholdi, F. Schubert, především stojí za zmínku Bachova árie „*Erbarme dich, mein Gott*“ z *Matoušových pašijí*. *Matoušovy pašije* (1729) se skládají z árií, sborů a recitativů na biblický i volný text. Je pro ně charakteristická emoční vypjatost, vyjadřují soucit s nespravedlivě obviněným člověkem a oddání se bolesti. Další zajímavou skladbou byla *Ciaccona g moll* (v programu mylně uvedená jako „*giaccona*“) od italského barokního skladatele Tommase Antonia Vitaliho.

Na závěr musíme vyjádřit politování nad nízkou účastí mladšího obcenstva. Jeho jedinou omluvou může být jen to, že se pilně připravuje v literárních dílnách.

Lucie Koryntová

Vzpomínáme nahlas

*Psal jsem básně divukrásné
Přečteš je až slunce zhasne
až pomine všechno bytí
pro sebe je budeš mítí*

(Egon Bondy, 1988)

V neděli v pět odpoledne se v sálu spořitelny sešla asi třicítka účastníků, které přilákala položka programu s relativně nevinným názvem Císařovo nové divadlo – Společnost mrtvých básníků 2007. Principál Josef Šlerka všechny přivítal a krátce vysvětlil, v čem spočívá projekt divadla i vzpomínkového pořadu. Ve stručnosti:

Dá se očekávat, že každý rok umře básník, kterého si stojí za to připomenout.

Letos je to Egon Bondy.

Císařovo nové divadlo nemá herce, vše je tudíž na jeho divácích.

Připomínání bude probíhat tak, že se rozdělíme na mužský a ženský blok, nacvičíme si sborovou recitaci Bondyho básnického duetu Tristana a Isoldy a poté ho veřejně předneseme u kašny na náměstí.

Tento koncept samozřejmě vyvolal rozporuplné reakce, což lze doložit rozhovorem dvou účastníků během přesunu na náměstí:

účastník 1: „No jo, to máš blbý, ty ještě neumíš číst. Tak tam budeš jenom stát.“

účastník 2: „A proč tam budete číst, tati?“

účastník 1: „Protože si to ti kluci tak vymysleli.“

účastník 2: „A proč si to tak vymysleli?“

účastník 1: „Protože si mysleli, že by to moh' bejt dobrý nápad.“

účastník 2 (po chvíli): „Já si nemyslím, že je to dobrý nápad. Já si myslím, že je to blbej nápad.“

S postojem účastníka 2 si dovolím nesouhlasit. Nebyl to blbej nápad. Fungoval dokonce i nad běžný, řekněme terapeutický, rámeček podobných akcí (je osvobozující chovat se občas skupinově jako blázen). Člověk si tímto způsobem Bondyho skutečně připomenul, a to až překvapivě intenzivně.

Nezbývá než popřát novému projektu mnoho vhodných mrtvých do dalších let.

Ondřej Šmejkal

O zlém mnišku

Je to sice ku podivu, nicméně cestou na *Hrdého Budžese* jsme objevili další jedovatou bylinu. Jde dokonce o nejjedovatější evropskou rostlinu vůbec: oměj šalamounek (*Aconitum napellus*) z čeledi pryskyřníkovitých.

Oměj je 50–150 cm vysoká vytrvalá bylina s nápadnými modrofialovými květy, hroznovitě obklopujícími nahoře větvenou lodyhu. Vrchol květu má podobu přilby, která byla inspirací pro některé lidové názvy (prilbica, monkshood). Čepele listů jsou dlanitě pětidílné až sedmidílné, s dvakrát hluboce zubatými, podlouhle kosočtverečnými úkrojky.

Nalezený exemplář očividně plní okrasnou funkci, neboť je situován v jakési neformální předzahrádce spolu s tradičnějšími květinami. Pro podobné účely doporučujeme spíše jeho neškodnější příbuzné, ostrožku stračku či orlíček planý. Domovem oměje jsou hory; rodové jméno *Aconitum* je odvozeno z řečtiny a označuje rostlinu rostoucí „na skalách“. Oměj se vyskytuje na vlhkých stanovištích (kolem potoků, na pramenných stráních) až do výšky 2500 m n. m. Kromě klasického šalamounku zde lze nalézt také oměj vlčí mor (*A. lycoctonum*), jehož květy jsou žluté.

Hlavním jedem oměje je alkaloid akonitin, Pliniem označovaný za „rostlinný arzenik“. Je koncentrován především v hlízách. Způsobuje ochrnutí centrální nervové soustavy a srdečního svalstva, smrtelnou dávkou jsou již 3–4 gramy. Již pouhým trháním listů holou rukou si lze přivodit záněty pokožky. Akonitin je jeden z nejprudších známých jedů, a tak byl odjakživa oblíben traviči; všechny druhy oměje byly lidově používány také k hubení vlků a lišek pomocí nástrah s otráveným masem.

I dnes se zříkáme veškeré odpovědnosti za zneužití zveřejněných informací a přidáváme tentokrát úryvek z knihy *Jedovaté rostliny a živočichové* (Altmann H., Knižní klub, Praha, 2004): „Již 10–20 minut po požití [nastává] pálení a svědění v ústech, v prstech rukou i nohou, potom na pokožce celého těla, spojené střídavě s pocením a mrazením; později typické ježení chlupů, nesnesitelné bolesti a zimnice. Kromě toho může dojít k nevolnosti, zvracení, kolikovitým průjmům, bolestem hlavy, krku, zad a srdce, hučení v uších, žluto-zelenému vidění a ke zvýšenému močení...“

Tereza Botlíková

Něžní lidé z Brooklynu

Recenze Hra amerického dramatika, prozaika a scénáristy Irwina Shawa *Brooklynská idyla* (*The Gentle People*) měla premiéru roku 1939 a nepatří zrovna mezi ta z jeho dramata, která by byla inscenována často. V Čechách vznikla před inscenací Josefa Kettnera pouze jedna – v Divadle na Vinohradech v roce 1975. Nejspíš není náhodou, že se po tomto textu v minulosti nesažalo více a myslím si, že se dramaturgie Divadla Mladá Boleslav měla zamyslet, proč tomu tak bylo, před tím, než hru zařadila na repertoár. *Brooklynská idyla* je ve své podstatě konverzačním dramatem, tedy žánrem, od kterého se neočekávají vážná témata, ale spíš lehkost a vtip. Tato hra se ale přes svůj konverzační charakter snaží tvářit jako morální drama. Na to, aby se mohla takto označit, je ale děj příliš jednoduchý, plytký a předvídatelný, postavy schematické a ploché.

Všichni hrdinové jsou obyčejní lidé z chudých poměrů, kteří sní o nedosažitelném. Stella o dobrodružném životě, o cestách do Karibiku. Její otec Jonáš Goodman s kamarádem Filipem o koupi lodi, se kterou by mohli vyjet na moře a zažít tak nejkrásnější chvílky v životě. Stellin přítel Eli zase sní o svatbě a založení rodiny. Všechny tyto romantické sny jsou ale příliš vzdálené a v průběhu děje postavy pochopí, že mohou žít šťastně i bez jejich naplnění. Jedinou zápornou postavou dramatu je gangster Herold Goff (Martin Hrubý), který vydírá Jonáše (Luděk Jiřík) s Filipem (Miroslav Babuský) všemi možnými způsoby a nakonec je dožene až k tomu, že se rozhodnout ho zabít. Jednostranná zápornost této postavy je patrná od prvního momentu, kdy se objeví na scéně. Tato záporná postava je také na konci jako jediná potrestána smrtí, což má být asi právě ono mravní poučení této hry.

Když ovšem vezmu v potaz druh textu a jeho nevhodnost k inscenování, nevyzní samotná inscenace zas tak špatně. Popisné scéně vévodí loďka se jménem „Courage“, tedy kuráž nebo odvaha, symbolizující odvahu dvou kamarádů jít za svým snem a nenechat se zastrašit. Nadpis v přístavu „Departure of boats to New York“ a prosvítající obrysy New Yorku v dálce symbolizují všudypřítomnost a

nedosažitelnost snu o lepším životě. Zajímavá se zpočátku zdála světelná režie, která nabízela jednoduché a efektní řešení hlavně při scéně zavraždění Herolda Buffa. Kvůli nedokonalosti světelné techniky se ale podstatná část záběrů nakonec odehrála v úplně tmě. Z kostýmů stojí za zmínku ten Stellin, který odráží její vnitřní proměnu z bezstarostné a divoké dívky v usedlou, vyzrálou paničku, oblečenou v nóbl kostýmku. Bohužel tato proměna nebyla ani tak rozpoznatelná z herectví, jako právě z kostýmu. Herecky mě nejvíce zaujali Miroslav Babuský a Luděk Jiřík, představitelé postarších kamarádů Filipa a Jonáše, a host souboru Zdeněk Kovář v roli Flahertyho.

Domnívám se, že soubor Divadla Mladá Boleslav by si příště zasloužil hratelnější a divácky atraktivnější text, kde by herci měli více prostoru pro předvedení své radosti ze hry a talentu.

Kateřina Pínová

Brooklyn–Boleslav: Shaw muškařící, ale bez mušky

Včerejší večer jsme měli konečně možnost pozorovat, nakolik se kinosál solnice, nejlépe technicky vybavený prostor v Sobotce, prosadí na poli divadelním. První velkou zkoušku tohoto týdne pro něj připravilo mladoboleslavské divadlo s inscenací *Brooklynská idyla* proslulého amerického spisovatele Irwina Shawa.

Vzhledem k průběhu večera lze toto představení považovat za vskutku pozoruhodnou událost, kterou si já osobně hodlám ve vzpomínkách hýčkat hezky dlouho. Totiž: jen málokdy se mi v mé dosavadní divácké kariéře poštěstilo sledovat divadelní výstup podobný tomu včerejšímu. Svůj divácký zážitek a jeho nesporný přínos pro mé vnímání divadla bych přitom dokázal shrnout dvěma výstižnými, pro objektivní kritiku zcela klíčovými slovy: problémy a výzva. A to jak v otázkách čistě primárních, tak v těch dalších, mnohem složitějších.

Omezená kapacita míst v hledišti či drobné technické problémy (několikaminutový výpadek jističe po první odehrané scéně) samozřejmě nejsou divácky nijak populární, ale tolerance je zde na místě – profesionální divadlo v solnici je koneckonců výzva, která s sebou přináší jistá úskalí. Mezi ně patří mimo jiné i nepřilíš rozsáhlý jevištní prostor, což je bezpochyby pro inscenaci vzniklou na velkém jevišti problém z nejpalcivějších. Mladoboleslavský soubor vyvinul nemalou iniciativu se se zmenšenou hrací plochou popasovat co nejlépe, zůstalo však pouze u nenaplněné výzvy.

Až sem bych byl schopen vše pochopit a do jisté míry i omluvit. Jde přeci v zásadě pořád „jen“ o problémy technické, mající vliv jen na včerejší konkrétní představení – případnou kvalitu inscenace v tomto případě není možno soudit. Zde však má touha být shovívavým končí. Dostáváme se totiž k otázkám výběru textu, jeho kvality, režijnímu pojetí a hereckému ztvárnění. K tomu, proč zpočátku přeplněnou solnici čekal po přestávce rapidní odliv diváctva. Důvod je prostý: největším problémem je hra samotná. Špatný text s přitroublou fabulí, hloupými dialogy a stupidní pointou. A ty charaktery!

Základní rozdělení je rozdělení na postavy jednoznačně kladné a jednoznačně záporné (záporáci jsou samozřejmě v menšině), při-

čemž jakékoli přechody mezi těmito ultimátními pásmy jsou nepatrné, nepřesvědčivé a především nefunkční. Shaw se navíc k jejich lepšímu vykreslení ubírá i cestou dost laciného třídění charakterů dle národnosti či povolání, a to naprosto očividně a účelově. Míru zpravenosti postav nezachrání ani vcelku sympatické výkony hereckého mladoboleslavského ansámblu, zejména velmi obstojných představitelů ústřední dvojice roztomile prostých muškařících staršíků Jonáše Goodmana (Luděk Jířík) a Filipa Anagnose (Miroslav Babuský). Velká škoda, neboť herci, ač jen oblastní, se za své herectví stydět nemusí. Rozhodně ne tolik jako za svého dramaturga.

Jakub Novosad

Srdcerváč

Recenze Koncert kapely Arrache-cœur, který proběhl včera večer v solnici, byl bezesporu velmi nevšedním zážitkem. Zážitkem inspirujícím, ovšem posluchačsky poměrně náročným.

Repertoár kapely je rozprostřen mezi dvěma póly: tradičními melodiemi a vlastními skladbami / improvizací. Jako průměrně zasvěcený posluchač jsem ocenila zejména schopnosti hudebníků, které byly očividné (jen o akordeonistovi nelze mnoho říci, jelikož ho nebylo příliš slyšet). Velkým plusem byla rovněž úvodní demonstrace méně známých nástrojů, tedy niněry a „kočičí bedny“, která umožnila obecenstvu naladit se na styl kapely a lépe sledovat a ocenit výkon muzikantů.

Sporným bodem byl pro mě výběr a aranžmá skladeb – nikoliv samy o sobě, ale ve vztahu k avizované „francouzské lidové hudbě“ a skladbě obecenstva. Pro posluchače nezvyklé na mečivý, ostrý zvuk této sestavy nástrojů bylo fajnšmekrovské provedení první části programu možná až příliš velkým soustem. Jam-sessionovitý, proměnlivý charakter autorských skladeb od posluchače vyžadoval neustálé soustředění, na očekávané podupávání nohama a „ztracení se v hudbě“ došlo spíše až v závěru koncertu.

Že Arrache-cœur mají potenciál obecenstvo roztančit, zde dokázali jasně – poslední skladba a výborné přídávky byly posluchačsky opravdu vděčné a představily specifické možnosti nástrojů v tom nejlepším světle. Jednodušší provedení s plynulejší melodickou linkou a pravidelnějším členěním skladby možná hudebníkům neumožňuje, aby se vyřádili podle svých představ, zato se pravděpodobněji více vyřádí návštěvníci. Koncert se mi jako celek líbil. Ale asi se ještě hudebně dovzdělám, abych si příště užila všechny jeho části...

Tereza Botlíková

Zahájení dětské dílny!

Upoutávka Dnes v 9.00 ve Šrámkově domě zahajuje svou činnost dětská dílna. Všichni infanti a infantky z blízkého i dalekého okolí jsou srdečně zváni. Jenom pozor na staré známé – jednou zarecituješ a nikdy nemáš dost!

Byl jsem o(c)hromen

Recenze by měla být objektivní, i když ji píše člověk se svým čistě subjektivním názorem. Nemohu se zbavit pocitu, že subjekt Jan Chromý tento fakt lehce opomněl. Hledal něco, co tam nebylo a ani být nemělo.

Představením Hrdý Budžes, které se odehrálo v sobotu, jsem byl ohromen. Výkon B. Hrzánové patří k elitě současného hereckého nebe. Ze začátku jsem byl sice v rozpacích, zvláště když některým slovům nebylo rozumět, ale v průběhu večera Bára dokázala, že si cenu Thálie opravdu zaslouží. Ostatním hercům bych chtěl vzkázat, že sice měli malé role, ale bylo jich opravdu mnoho. Každou ztvárnili jinak a rozdíl mezi postavami (neurotická Kačka, babička bojovnice, hodný dědeček aj.) byly na první pohled znát. Herecky zvládnuté dokonale.

Byl jsem ochromen, když v minulém čísle věstníku Splav! Jan Chromý napsal, že svět, který vytváří HB, je „navýsost povrchní, jeho hodnoty pak zcela mizerné“. Chtěl bych se jen zeptat, jaké hodnoty měl pan Chromý, když byl v Helenčině věku. Nezapomínejme, že celé představení je děláno z pohledu zhruba osmileté dívky. Podle tohoto kritéria HB zvládl popsat 70. léta svým osobitým humorem, dětskou naivitou, a tím pramenící formou satiry. Nemyslím si, že by umění mělo mluvit o minulém režimu odpovědněji. To milerád ponechám politikům a krásné literatuře naopak dovolím tu svobodu, která ji dělá tak krásnou.

Už Karel Havlíček Borovský tvrdil, že kritik by měl k dílu svého zájmu přistupovat neutrálně. A tak, pane Chromý, neočekávejte prosm od Hrdého Budžese anti-komunistickou propagandu.

V něčem se ale s Vámi shodnu – v hodnocení divadelního představení HB se opravdu s naprostou většinou z nás neshodnete.

Tomáš Kříkava

Odpověď laskavému čtenáři

Předně bych rád řekl, že mě výše otištěná reakce na mou včerejší recenzi potěšila, zvláště s ohledem na to, že se mnou její autor nesouhlasí. Právě diskuse, nezvrhne-li se ve vášnivou a zaslepenou polemiku, totiž může být dobrou cestou k poznání. Říkám-li „k poznání“, nemyslím v žádném případě „k pravdě“ – představa, že by se totiž cokoliv (a zvláště umělecké dílo) dalo nazírat nějakým způsobem objektivně, je podle mého názoru poněkud naivní. Úhlů pohledu může být přece celá řada – jako vhodný studijní materiál se nabízí šrámkovské články předních českých kulturních osobností, které v každém čísle otiskujeme – tvrdit však, že některý z nich je špatný, protože je subjektivní, by vlastně znamenalo jen a pouze zaujímat subjektivní postoj opačný.

Nejde tu tedy podle mého názoru o problém objektivity a subjektivity, ale o problém toho, zda dotyčný pohled o daném uměleckém díle něco vypovídá, či nikoli. Na čtenáři pak je, jak se k dané perspektivě postaví – zda se s ní ztotožní, zda ji odmítne atp. Masové odmítnutí svého článku jsem v zásadě čekal, rovněž jsem ale doufal, že se čtenáři na Hrdého Budžese pokusí se mnou podívat i z jiného úhlu, než je obvyklé.

Tomáš Kříkava mi podsouvá, že od Hrdého Budžese očekávám antikomunistickou propagandu. S tím však zcela zásadně nesouhlasím. Když jsem napsal, že by se umění mělo s minulým režimem vyrovnávat odpovědněji, nemyslel jsem tím to, aby jej za každou cenu kritizovalo. Přijmu rád umění, které bude minulý režim nahlížet pozitivně, bude-li myšlenkově bohaté a hluboké. Za stejných podmínek samozřejmě přijmu i umění, které bude minulý režim od začátku do konce kritizovat a cupovat. Za trochou myšlenkové hloubky šel bych světa kraj...

Z reakce je zřejmé, že se mnou autor implicitně souhlasí v tom, že svět, který vytváří *Hrdý Budžes*, je „navýsost povrchní, jeho hodnoty pak zcela mizerné“. V něčem se tedy přece jen shodneme – rozdíl však tkví v tom, že Tomáš Kříkava tuto povrchnost a mizernou hodnotovost omlouvá tím, že hlavní postavou je dítě. Budiž. Omluvit to můžeme, ale to je tak jediné, co s tím můžeme dělat.

Cílem mého článku bylo především říci, že hra *Hrdý Budžes* byla jednoznačnou bezproblémovou idylou. Dodávám, že idylou, která může pobavit, ale rozhodně nic nedá. Projde životem jako lehký jarní vánek, diváka polaská po tváři a zase odejde. Nic víc, nic míň. Pro mě je to sakra málo. Co pro vás?

Jan Chromý

Nokturno na zahradě

Ve večerních hodinách, konkrétně od 22.00, začne na zahradě Šrámkova domu další nokturno. Po hudebních vystoupeních Ve3vnoci a Arrache-cœur bude tentokrát divadelní a bude věnováno textu Denise Learyho *Rakovinu nevyléčíš*. Jedná se vlastně o typickou „stand-up comedy“, žánr amerických hospod a barů. Leary si utahuje především z módního způsobu života, ve kterém hrají prim zdravý život bez kouření, alkoholu a požívání steaků; na paškál si bere americké celebrity, od Johna Waynea až po George Bushe. Sarkasticky pohlíží v podstatě na celý hodnotový systém dnešní Ameriky.

„A víte, co vás, milí nekuřáci, namíchne nejvíc? Jednoho dne se dostanete nahoru k branám nebeskej. Po všech těch létech pochyb, obav, modliteb a nadějí. Svatej Petr vyvolá vaše jméno, vy předstoupíte a on řekne: ‚Nazdar, vítám tě v nebi. Nemáš voheň?‘“

Je to vždycky hrozně smutný, když nekuřáci umřou na infarkt. Hned si totiž pomyslej: ‚Sakra, to jsem si mohl hulit do aleluja! Moh jsem si rovnou píchat heroin do krku. Proboha, proč jsem žil tak zdravě? Teď jsem mrtvej!‘“

Již z této citace je patrné, že půjde o představení vpravdě nekonvenční. Chcete-li tedy zhlédnout pravou americkou řachandu, přijďte o desáté na zahradu. Možná se někteří z vás urazí, nudit se ale rozhodně nebudete.

Jan Chromý

Filmový klub

Renesanční tragédie o mladém intelektuálovi, který „blázní“ v komnatách Elsinoru a neustále hledá ospravedlnění pro pomstu vraždy svého otce, patří mezi klenoty světové dramatiky. Příběh o muži, který příliš dlouho váhal a nakonec se pomstil tak trochu omylem, byl na filmové plátno převeden více než šedesátkrát. Pokaždé trochu jinak, pokaždé trochu stejně. My jsme vám letos připravili možnost vychutnat si tři slavná zpracování.

Dnes začínáme ruským Hamletem z roku 1964, který představuje klasické kostýmní provedení. Snímek patří mezi nejlépe hodnocená zpracování klasické látky vůbec. V úterý na něj naváže americká verze z roku 2000. Ta přenesla hamletovský příběh do současného světa nadnárodních korporací. Ve středu pak čeká diváky zpracování čínské, které se proslavilo také díky vynikajícím bojovým scénám. Hamlet třikrát jinak a pokaždé trochu stejně na vás bude čekat vždy od 22.00 v sobotecké solnici. Filmy budou promítány v původním znění s českými titulky.

Josef Šlerka

PROGRAM NA ZÍTRĚK

9.00 Přednáška – mgr. Marika Kupková:
Český poetický film, rozkrývání legendy

13.30 Seminář – doc. Jaromír Slušný:
Tělo jako důkaz

15.00 **Dům Doni Bernardy**

16.30 Rozhlasová hra

2x V houštině aneb když dva dělají totéž

17.00 **Pracovní den poštmistra Vladimíra Vaška na poštovním úřadě v Místku aneb Přejde den**

19.30 Divadlo

Leonid Andrejev: **Třetí trest**

22.00 Nocturno

Muzikolamy manželů Křížových

22.00 Filmový klub

Hamlet

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Vychází v Sobotce během konání 51. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 30. 6. do 7. 7. 2007. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 26674122. Evidenční číslo MK ČR E 15812.

Redakce: Hanuš AXMANN, Tereza BOTLÍKOVÁ, Jan CHROMÝ, Lucie KORYNTOVÁ, František MARTÍNEK, Jana MELKOVÁ, Jakub NOVOSAD, Lukáš NOVOSAD, Kateřina PÍNOVÁ, Vít PROKOPIUS, Michal PUHAČ, Ondřej ŠMEJKAL, Kateřina VESELOVSKÁ, Nelly VOSTRÁ

Vychází za přispění Studentského fondu FF UK a Královéhradeckého kraje.

Smějeme se s dívkou Splav!u

Reklama

Splav! doporučuje

Abyste se mohli smát i po festivalu,
bude možnost si koupit tričko...!

Konkrétní motiv
je překvapením...

